

מכתב

שיעון חזק היומי בדרך קצרה

לע"נ הרה"ג ר' יצחק בר' שלמה הכהן זצ"ל הערות והצעות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

77 פרשת יתרו תשע"ד גליון

יומא ע-עו

דף ע הרה"ג אמר, יותר ממה שאמרתי כתוב כאן, שלא יאמרו שהס"ת הזה חסר, ופרשת מוסף של יו"כ קורא בע"פ, ואינו גולל וקורא מהספר שלא גוללים ס"ת בציבור מפני כבוד ציבור, לרב הונא בר יהודה לא מביאים אחר שלא יאמרו שהראשון חסר, ולר"ל שזה ברכה שאינה צריכה, ולכאורה יש להוכיח שלא חוששים לפגם ס"ת ראשון ממה שאמר ר' יצחק נחמא שאם חל ר"ח טבת בשבת מביא ג' ס"ת ובאחד קורא ענין היום והשני של ר"ח והשלישי של חנוכה, ויש לחלק שג' אנשים בס"ת אחרים אין חשש פגם, אך באדם אחד חוששים לפגם אם יקרא בס"ת נוסף.

הכה"ג מברך ח' ברכות, על התורה כמו שמברכים בביהכ"ס, על העבודה וההוראה ועל מחילת העון חקיקנה, ועל המקדש, והכהנים ועל ישראל, וכן שאר התפילה והתפילה היא, רינה תחינה ובקשה מלפניך על עמך ישראל שצריכים להושיע, וחותם בשומע תפילה, ואח"כ כולם מביאים ס"ת מבינים להראות חזותם ברבים.

היה מקום לומר שלא רשאים ללכת לראות במקום אחר כדברי ר"ל שלא מעבירים על המצוות, ויש בה מצוה של ברוב עם הדרת מלך, וגלוי שזה לא נחשב להעביר כשאני עוסק בה.

משנה אם קרא בבגדי בוץ, מקדש ידיו ופגש בגדיו וטבל, והתנגב והביאו לו בגדי זהב ולבשם, וקידש ידיו ורגליו, ויצא ועשה את אילו ואיל העם, ולר"א עשה עכשיו את שבעת הכבשים, ולר"ע עשה עם תמיד של שחר, פר ושעיר של מוסף נעשה עם תמיד של בין הערבים, ואח"כ קידש ידיו ורגליו ופגש בגדיו וטבל והתנגב, ואח"כ לבש בגדי לבן וקידש ידיו ורגליו ונכנס להוציא את הכף והמחטה, וקידש ידיו ורגליו ופגש וטבל ועלה והתנגב, ולבש בגדי זהב וקידש ידיו ורגליו והקטיר קטורת של בין הערבים, והטיב הנרות וקידש ידיו ורגליו ופגש והביאו לו בגדי עצמו, וליווהו עד ביתו ועשה יו"ט לאוהביו אחר שיצא בשלום מהקודש.

גמרא והסתפקו בפר העולה אם הקריבוהו על השעיר של מוסף יחד עם תמיד של בין הערבים, ואח"כ עם י"ב הכבשים יחד עם תמיד של שחר, ורק השעיר קרב עם תמיד של בין הערבים, וכן יש להסתפק לר"א מתי עושה את פר העולה, ולר"א ור"ע יש להסתפק מתי עשו את אימורי החטאת, ורובא אמר שלא מצאו לה מקור במשנה אלא לר"א מתנא רבי שמואל שעשה את האילים קודם הוצאת הכף והמחטה, ופר העולה והו' כבשים עשה עם תמיד של בין הערבים, ולר"ע יש מקור בתוספתא שמביא שר"ע אמר ששה קרב עם הכבשים עם תמיד של שחר, שכתוב מלבד עולת הבוקר אף ועולת התמיד, ואח"כ עבודת היום **עמוד ב** ואח"כ שעיר הנעשה בחורף, שכתוב ושעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכיפורים, ואח"כ אילו ואיל העם, ואח"כ אימורי חטאת ואח"כ תמיד של בין הערבים, ולר"א עשו כסדר קודם של תורת הכהנים ואח"כ של חומש הפקודים, ולר"ע לומדים מאשר לעולת התמיד שעשו את המוסף עם תמיד של שחר, ור"א לומד מהפסוק מלבד חטאת הכיפורים שהם מכפרים על אותו דבר, ר' יהודה אמר בשם ר"ע שהקריב אחד מהכבשים עם תמיד של שחר ושאר הכבשים עם תמיד של בין הערבים, ולר"א בר"ש ששה קרב עם תמיד של שחר, ואחד עם תמיד של בין הערבים, והטעם שחילקום, כי כתוב בפסוק אחד מלבד עולת הבוקר, ובפסוק אחר כתוב ויצא ועשה את עולתו, לכן עושים חלק בבוקר וחלק בערב, ור' יהודה סבר שעושים אחד לקיים הפסוק מלבד עולת הבוקר ואח"כ עושה את עבודת היום שמוא לא היה לו כח, ולר"א בר"ש כיוון שהתחיל עושה שיהיה שלא יפגע אף בשאר עבודת היום וז"ל ולא יפגע.

לכל השנה במשנה משמע שהיה רק איל אחד כרעת רבי שהאיל של אחר מות הוא האיל של מוסף בחומש הפקודים שכתוב אחד, ור"א בר"ש סובר שהיה איל נוסף והוא למד מהמילה אחד שיהיה מיוחד שבעדרו, ורבי לומר את זה מהפסוק ממבחר נדרין, ולר"א בר"ש צריך ב' פסוקים אחד בנדר ואחד בנדרה.

הביאה השניה היתה להוציא את הכף והמחטה

דף עא שכל הפרשה נאמרה על הסדר חוץ מהפסוק ובא אהרן וזה אחר אילו ואיל העם כי בכך מתקיים שיקבלו ישיש ה' טבילות ו' קידושים, ואם הכניסה הנוספת היתה בלי הפסקה להכנסת הקטורת יהיה רק ג' טבילות וששה קידושים, ור' ירמיהו מקשה שנאמר שיפסיקו בשעיר השנשנה בחורף, אפי' יתיר שכתוב בפסוק ויצא ועשה את עולתו, שמהיציאה לראשונה עשה את אילו ואיל האבנים, ורובא יתיר שברדוק מדיק מושפת ופגש את בגדי זהב אשכ, ופגשו שפגש מה שלבש, אלא בא ללמד שלבש כבר קודם, ורבה בר שילא הקשה שיפסיקו בשעיר הנעשה בחורף, ויש לתרץ שכתוב ויצא ועשה את עולתו וכל הפרשה היא כסדר, ואף שכתוב בפסוק אחד חלב חטאת יקטיר ומזבחה וכתוב אח"כ ואת פר החטאת אחד שעיר חטאת יוציא ושרפוהו, ובמשנה נאמר שהוראה את הכה"ג כשקרא אינו רואה שריפת השעיר וא"כ אימורי חטאת מקריבם אח"כ, וצ"ל שמהפסוק ובא אהרן אל אהל מועד והלאה זה לא על הסדר, ואין לומר שנתקן את הברייתא ולא את הפסוק לאביי לומדים ממה שכתוב והמשל והשורף, וכמו שהמשל היה קודם כך שורף היה קודם, ואין לומר שנלמד משלח מפורש שזה עכשיו כי לשון והמשל משמע שכבר היה, ורובא לומד מהפסוק יעמד חי שזקוק לעמוד חי עד שנתה כפרה שהיא בזמן מתן דמים.

למחנה יו"כ כשגשג הממלח את הכה"ג, אמר לו אישי כה"ג עשיתו שליחותך, ואם מצאו בכיתו אושר לו מחיה חיים עשיתו שליחותך, וכן אמר רבה שכשנפרדו הגלמדים בפומבדיתא אחד מהמלך היו אומרים מחיה חיים יתן לך חיים ארוכים טובים ומתוקנים.

כתוב בפסוק כי אורח ימים ושונו חיים ושלום יוספוך לך, ולכאורה יש שנים שאינם של חיים, וביאר ר' אלעזר שזה שונויו של אדם שמתהפכות עליו לטובה.

ר' ברכיה מכאר שהפסוק אלכים אישים אקרא נאמר על ת"ח שדומים לנשים אך לא עושים גבורה כאנשים, ועוד אמר ר' ברכיה שהקרא לנסך בין במזבח ימלא גרונם של ת"ח יין, וזה נדרש מהפסוק אישים שזה כקרבן, ועוד אמר ר' ברכיה שאם חושש אדם שתפסק התורה מזרועו, יאמר בת ת"ח, שכתוב אם יוקן בארץ שרשו ובעפר ימות גזעו **עמוד ב** מריח מים יפריח ועשה קציר כמו נטע.

היה אחר יו"כ מביהמ"ק וליהוה כל העם, וכשראו את שמעיה ואבטליון הלכו אליהם, וכשכאו להפרד מהכה"ג אמר להם יבואו בני גויים לשלום, אמרו לו יבואו בני גויים שעושים כמעשה אהרן ויבא בן אהרן לילום של עושה כמעשה אהרן.

משנה הנה הדין משמש ב' בגדים כתנת מנסים מצנפת ואבנט, ולכה"ג מוסיפים חושי אפוד וקלע וציץ, ובבגדים אלו שואלים באורים ולקוטים, ונשאלים ר' למלך וב' דני שהציבור צריך לו.

גמרא בגדים שנאמר בהם ש עושים אותם כפול שם מכל מין ומין, וכשכתוב משור החוט כפול שמונה, ומעיל היה כפול י"ב חוטי הפרוכת היו כפול כ"ד, וחושן ואפוד כפול כ"ח, שכתוב שם הוא כפול שם שבפסוק כתוב ח' פעמים שש, ואחד נצרך ללמוד בגופו שיהיה מפשתן, ואחד שיהיה כפול שש, ואחד שיהיו שוריים ואחד מלמד לישאר בגדים שלא כתוב בהם שש, ואחד לעכב, ור' יוסי בר חנינא מבאר ששש הוא פשתן, שכתוב בפסוק ב' שזה דבר העולה מהקרקע ב' בדר, ואין לומר שזה צמר כי הוא מתפצל, ואף שגם פשתן מתפצל זה רק כשהוא לקוי אך אין זה עיקר גידולו, ורבינא לומד מהפסוק ביחזקאל פאר פשתים יהיו על ראשם, ומכניס פשתים יהיו על מנתיחה, והקשה רב אשי שלפני יחזקאל מהיין למדנו דינים אלו, ואמר רבינא שניתן לשאול גם ממה שאמר רב חסיד שלומדים ביחזקאל שערל לב וערל בשר לא יבא לשרת, ולכאורה לפני יחזקאל מי אמר את זה, אלא ידעו את זה מקבלה, ויחזקאל הסמיך את זה בפסוק,

משור ולומדים מיומנו המעיל שנעשו מכתלת ארגמן ותולעת שני, ולומדים משור מפרוכת שהיה החוט כפול כ"ד, שכל חוט היה כפול ח', ואין ללמוד מחושן שהיה כ"ח, שעדיף ללמוד ממה שלא נאמר זהב, ולא מחושן שנאמר בו זהב, ומצד שני עדיף ללמוד בגד מבגד ולא

מפרוכת, ויש לומר שלומדים מאבנט שהוא בגד ולא נאמר בו זהב, ולא לומדים מחושן שנאמר בו זהב, ורב מרי לומד ממה שכתוב בחושן ואפוד תעשנו, לזה ולא לאהרן, ורב אשי לומד מרועשת שכל העשיות יהיו שוות, וא"כ אין לומר שיעשה מי' חוטים, שא"כ יהיה ל' ואם יעשו ט' ו' ואח"כ י' זה לא כמו הפסוק ועשית שעשיות יהיו שוות, במעיל היה החוט כפול י"ב שכתוב ועשית את מעיל

דף עב האפוד כליל תכלת, ואפשר ללמוד בגזירה שזה מפרוכת שהיה שש, ומצד שני ניתן ללמוד משולי המעיל והיומנים שהיה ח', אך עדיף ללמוד כלי מכלי ולא מחכשית כלי, או שעדיף ללמוד ממה שבגופו ולא ממקום אחר, ולכן לומדים מהיתור לישאר בגדים שלא נאמר בהם שש.

פרוכת עשויה מכ"ד חוטים, ד' מינים כפול שש, וחושן ואפוד כ"ח, שכתוב ועשית חושן משפט כמעשה אפוד תעשנו זהב תכלת וארגמן תולעת שני ושש משור ד' מינים עשית שש, ועוד חוט זהב עם כל מין, ואין לומר שזהב גם היה שש, לר' אחא בר יעקב לומדים מהפסוקים, וקצץ פתילים פתיל פתילים, א"כ יש כאן ד', ולרב אשי לומדים ממה שכתוב לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן ואם נעשה ד' חוטים של ב' א"כ יהיו ח' חוטים ואם נעשה ב' של ב' וב' של אחד, א"כ לא תהיה העשייה שוה.

רב יהודה אמר שהמקור בגדי כהונה לוקה, שעבר על הפסוק לא יקרא, ורב אחא בר יעקב דוחה שאר בר יעקב דוחה שפגש לפשע הפסוק שיעשה לה שפה כדי שלא תקרע, אך א"כ יש לכתוב שלא יקרא וכתוב לא יקרא שזה לאו.

ר' אלעזר אמר שהמזיח החושן מהאפוד, והמסיר בדי ארון לוקה, שכתוב לא יזח ולא יסורו, ורב אחא בר יעקב דוחה שפגש לפשע הפסוק שיעשה לה שפה כדי שלא תקרע, אך א"כ יש לכתוב שלא יזח ולא יסורו ולא אלא משמע שזה לאו.

ר' יוסי בר חנינא מקשה שבפסוק אחד כתוב בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו, ובפסוק אחר כתוב הלבוב את בדיו בטבעות, ויש לבאר שהם שתיים אך אינם נשמטים שהם עבים בראשם, וכן מבואר בברייתא שהבדים יהיו בטבעות יכול לא יזחו ממקומם, ואמר הפסוק והובא את בדיו אך א"כ יוכלו להכנס ולצאת, ואמר הפסוק שכתוב בטבעות הארון יהיו הבדים שיתפרקו אך לא ישמטו,

רב חמא בר חנינא מבאר את הפסוק עצי שטים עומדים שהם דרך גדילתם, ועוד יש לבאר שמעמידים את ציפויים, ועוד יש לבאר שזה תאמר שאבד סברים ובטל סכרים לחזור, אלא הם עומדים לעולם ולעולמי עולמים.

ועוד דרש רב חמא שכתוב את בגדי השרד לשרת בקודש **עמוד ב** שולוא בגדי כהונה לא נשאר משונאי ישראל שירד ופליט, ורב שמואל בן נתנני מבאר שהם בגדים שמגדירים אותם כברייתם מכלי ארגנים ומשאירים חלק לא אורג, ורש לקיש אמר שזה מעשה מחט, ומה שכתוב בברייתא שכתוב כהונה נעשים מעשה אורג ולא מעשה מחט, מבאר אביי שזה נאמר על הכית יד שלמה כמו שכתוב בברייתא שהכית יד של בגדי כהונה נארגת בפני עצמה והדביקהו בבגד, והיא מגיעה עד פיסת היד.

רב יהודה אמר שהארון שעשה בצלאל היה עשוי מג' ארונות והאמצעי היה מעץ ט' טפחים והפנימי היה זה הזב' טפחים והחיצוני היה מהזב' טפחים ומשהו, ויש ברייתא שהוא היה י"א, וזה תלוי אם עובים של הארון היה טפח או שהיה עוביו משהו, והמשחה הוא זה כמו שר' יוחנן אמר שר' ג' רובים במשכן של מוצב הארון, והשולחן, והארון וזה לור של המזבח, ודר נטל הור של השולחן, וזר הארון הוא מונח והרצפה יכול ליתלו, ואינו פחות מכולם שהרי כתוב בי מלכים ימלוכו.

ר' יוחנן אמר שכתוב זר וקוראים זר בצירה שאם זכה בלימוד לשמה נעשה לו זר ואם לא התורה כורה ממנו, עוד ביאר ר' יוחנן שכתוב ועשית לך ארון עץ וכתוב ועשו ארון ולומדים מזה שתי"ח בני עיר צריכים לעשות מלאכתו,

רבא דרש הפסוק מביט ומחורץ תצפנו שתי"ח שאין תוכו ככרו אינו ת"ח ואביי אמר שהוא נקרא נתעב שכתוב אך נתעב ונאלח איש שותה כמים עוולה.

ר' יוחנן דרש הפסוק למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין, אוי לשונאיהן של ת"ח שיעסקים בתורה ללא יראת שמים, ור' ינאי הכריז על כך אוי למי שאין לו פתח אין עושה דלת לפתח, ואמר רבא לתלמידיו שלא ירשו שני גהנים שלא יהנו מהעוה"ז, וגם לא יקבלו עוה"ב, ורבי"ל דרש הפסוק וזאת התורה אשר שם משה שאם זכה נעשית לו התורה סם חיים ואם לא זכה נעשית לו סם מוות, וכמו שאמר רבא שלמי שרגיל אליה היא סם חיים ולמי שאינו רגיל היא סם מוות.

ר' יוחנן אמר שכתוב פסוק פקודי ה' ישרים משפט לי, ומצד שני כתוב אמרת ה' צרופה, אלא שאם זכה היא נומרת עליו ואם לא היא מצרפת אותו, ור"ל לומד מהפסוק עצמו שאם זכה היא צורפת אותו לחיים ואם לא היא צורפת למיתה.

ר' חנינא דרש את הפסוק יראת ה' תהורה, ועומדת לעד על הלומד תורה בטהרה דהיינו שנושא אשה ואח"כ לומד תורה,

רב חייא בר אבא דרש את הפסוק עדות ה' נאמנה שהיא נאמנת להעיד בלומדיה.

ר' אלעזר נמיה הפסוקים מעשה רוקם ומעשה חושב שהכוונה שרוקמים במקום שחושבים, ובשם ר' תמיה אמר שמעשה רוקם הוא מעשה מחט ולכן זה פרוצף אחד וחושב הוא מעשה אורג וזה ב' פרוצפויים.

ר' ירמי אמר שמשוח מלחמה משתמם בבגדי כה"ג שכתוב ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבגיו אחרי למי שאם בגדולה אחוריו, ור' אדא בר אבהו או כדי הקשו, שכתוב בברייתא שבנו של משוח מלחמה אינו משמש תחת אביו כמו בן כה"ג

דף עג כי כתוב שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבגיו אשר יבא אל אהל מועד והיינו מי שראוי לבא לאהל מועד, ואם נאמר שלובש בגדי כה"ג א"כ הוא ראוי לפתח אהל מועד, ור"ע בר יצחק מבאר שהלימוד הוא מי שעיקר משיחתו לאהל מועד, אך בן משוח מלחמה אין עיקר משיחתו לאהל מועד, אך קשה מברייתא שמשוח מלחמה אינו משמש ב' בגדים כהדיט ולא בח' ככה"ג, ואביי ואמר שא"כ הוא כזר, אלא חייבים לומר שהוא ראוי לכה"ג, אך אינו משמש של יאה איבה ולא כהדיט בעלים בקדש ואין מוריים, ורב אדא בר אבהו מוכיח שיש אדם בליאיבה וככ"ז אינו משמש, שכתוב במשנה שהבדל בין כהן גדול לכהן הדיט פר הקןמשיח ופר יוה"כ ועשירית האיפה, ולא פורע ולא פורס, אך פורס מלמטה וההדיט מלמעלה ולא נשאת לקרוביו ומצוה על הבתולה, ואסור באלמנה, ומחזירי הרוצח מעיר מקלט, ומקריב אונן אך אינו אוכל וחולק, ונוטל ומקריב ברבאש וממשש בח' בגדים ועבודתו יוה"כ כשורת רב, והכל נוגה גם כמורבה בגדים מלבד פר הבא על כל המצוות והכל נוגה המשוח שעבר חוץ מפר יוה"כ ועשירית האיפה, והכל נוגה משוח מלחמה חוץ מה' דברים פריעה ופרימה וטומאה לקרובים ומצוה בתולה ואסור באלמנה, ולר' יהודה מחזירי הרוצח והפרימה אינו מחזיר, ויש לחלק שאין לו איבה במשוח שעבר, אך יש לו איבה כלפי משוח מלחמה שהוא מצוה, ואסור בחות מנוג, וכשומר ר' אבהו שמועה זו בשם ר' יוחנן העבירו ממנו ר' אמי ור'אסי את פניהם, ויש אומרים שיהיה רב אבא אמר את זה ור' אמי ור' אסי העבירו פניהם, ורב פפא אמר שללשונא קמא מוכן שר' אמי ור' אסי לא אמרו לר' אבהו שמוע כבוד הקיסר, אך לר' חייא בר אבא הם יכלו לומר שר' יוחנן לא אמר כך, רבין אמר שמשוח מלחמה רק נשאל בהם אך אינו לובש, וכן מובא בברייתא שבגדים שכה"ג ולבש משוח מלחמה נשאל בהם.

הושאלים באורים ותומים פניו כלפי השואל, והנשאל פניו כלפי השני והשואל אומר הארדוף אחר הגדרו הזה והנשאל משיב כה אמר ה' עלה והצלח, ולר' יהודה אין צריך לומר כה אמר ה' אלא עלה והצלח, לא שואלים בקול שכתוב וישאלו לך, ולא שואלים בלשון שכתוב וישאל לך לפני

ה, אלא כמו תפילת חנה שכתוב וחנה היא מדברת על לבה, ולא שואלים שני דברים יחד, ואם שאל עונים לו על הראשון כמו שזרד שאל היסגוריו בעלי קצילה הירד ששני, וענו לו ירד, ואף שעונים על הראשון **עמוד ב** אך דוד שאל לא כסדר, והחזירו לו כסדר, ואח"כ שאל כסדר שכתוב היסגוריו בעלי קצילה אותו ואת אנש ביד שאל, ויאמר ה' יסגוריו, ואם צריך תשובה על ב' שאלות עונים לו כמו שזרד שאל האנש אתה הגדוד הזה האשגנו ויאמר לו ה' דרוך כי השג תשיג והצל תציל, ואף שגזירת נביא חזרת אך גזירת אורים ותומים לא חזרת, שכתוב במשפט האורים ונקרא שמם אורים שמאירם, בדבריהם, ותומים מבטימים בדבריהם, ובגמט' בנימין גם השלימו אל שאל הבחינו אם לצעזא או שנוצחו, ובסוף הבחינו בכך והסכימו להם שכתוב שפנחס בן אלעזר עומד לפניו בימים ההם לאמר האוסיף עוד לצאת למלחמה עם בנימין אחי אם אהרל ויאמר ה' עלו כי מחר אתנו בידך.

ל' יוחנן האויתות בחושן בולטות, ולר"ל האויתות במצטרפות, ואף שבשבטים לא כתוב האות צ' אך היה כתוב באבנים אברהם יצחק ויעקב, והאות ט' לא כתובה בשמות אך כתוב גם שבטי ישרון, ולאכורה כתוב בברייתא שכתב שאינו מדבר ברוח הקדש ושכינה שורה עליו לא שואלים בו, שצדוק שאל והועיל לו, ואביתר שאל ולא הועיל לו, וא"כ הצירוף לא ברור, ויש לומר שגדולת הכהן מוסיפה לאורים ותומים.

שואלים רק למלך, ור' אבהו אומר שלומדים את זה מהפסוק ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים, הוא, זה מלך וכל בל שישאל אתו, זה משוח מלחמה וכל העדה זה סנהדרין.

פרק ע"ב הכיפורים

מגנה יתור ויחזק ושתיא רחיצה סיכה, ועלת הסנדל ותשמיש המטה , אך למלך ולכלה מותר לרחוק פניהם, ולר"א יולדת יכולה ללבוש סנדל, ולחכמים אסורה, שיעור איסור אכילה ככתובה גסה עם גרעניתה ושתיא שיעורה כמלא לוגמיו, אכילה ושתיא לא מצטרפים. **גמרא** לאכורה אכילה אינו רק איסור אלא גם חיוב כרת, ור' ירמיה מבאר שהמשנה מדברת בחצי שיעור אסור ואין בו חיוב כרת, אך זה רק לר' יוחנן שחצי שיעור אסור מן התורה, ולר"ל שחצי שיעור מותר מהתורה קשה מדוע כתוב אסור, ור"ל שגם ר"ל מודה שאסור מדרבנן, אך לפ"א יתחייב קרבן שבוועה ובמשנה שבוועות נאמר שאם אחד נשבע שלא יאכל, וא"כ קציים ורמשים נבילות וטרפות, לת"כ חייב קרבן שבוועה, ולר"ש פטור, והקשו שאין ור"ל מחייב קרבן הרי הוא כבר מושבע מהר סיני לא לאכול דבר אסור, ורב שמואל ור' יוחנן ביארו שמדובר בכלל דברים המותרים עם אסורים, והל שבוועה, ור"ל ביאר שמדובר כפישרש שבוועה שאוסר על עצמו עם חצי שיעור לרבנן שבוועה סחם שלא יאכל אסור עצמו רק שיעור

דף ע"ד או לר"ע שנשבע אסור עצמו בכל שהוא ולכן השבוועה חלה, וא"כ יש קרבן שבוועה למרות שאסור מדרבנן, כיון שמדאורייתא זה מותר, אך לענין שבוועה העדות שנינו שהיא נהוגת רק בראיים להעיד, ורב פפא אמר שזה בא למעט מלך, ורב אחא בר יעקב אומר שזה בא למעט משחק בקוביא, ואף שמדאורייתא הוא כשר ורק מדרבנן הוא פסול לעדות, ובכ"ז פסול מקרבן שבוועה העדות, ויש לומר שבקרבן שבוועה נאמר אם לא יגיד, וא"כ אינו כל הגדר אף שזה רק מדרבנן.

ובעיקר הבנת הגמרא שבענוש כרת לא כתוב אסור, בברייתא רואים שאף שנאמר שאסור בכלום לא ענוש כרת אלא באכילה ושתיא ועשית מלאכה, ויש לבאר בברייתא ששואמר שאסור זה רק בחצי שיעור אך כשאל שיעור ענוש כרת באכילה ושתיא ובעשית מלאכה, ועוד יש לבאר במשנה שמה שכתוב אסור זה על שאר העינוים מלבד אכילה ושתיא, כמו ששנו רבה ורב יוסף שביאר של רב שיהיה כ אסור בחריצה וסיכה ועולת הסנדל ובתשמיש המטה שכתוב שבתוך שבו.

ר' יוחנן סובר שחצי שיעור אסור מהתורה כיון שהוא ראוי להצטרף לשיעור שלם, ור"ל סובר שבאיסור כתוב אכילה וזה רק קישור שיעור, ור' יוחנן הקשה מברייתא שאומרת שמצאנו ענוש במה שיש אזהרה, וכי וחצי שיעור שאינו ענוש לכאורה אינם באזהרה, ולומדים מכל הלב לרבות כיו וחצי שיעור, ור"ל יבאר שזה מדרבנן והפסוק הוא אסמכתא, והראיה לכך שכי הוא ספק ולא צריך לרבות ספק, אלא זה אסמכתא אך יש לדחות **עמוד ב** שבהרייתא הזו סוכרת שכוה הוא צדקה בפני עבירה וכמו שרב אידי דרש לענין איסור דם שכתוב אף כל לרבות כיו אלא שהוא סובר שהוא צדקה בפני עבירה.

כתוב בפסוק תענו את נפשתיכם אין לפשר שישב בחום או בקור להצטרף, שכתוב וכל מלאכה לא תעשו, וכמו ששאלה אף שישב ואל תעשה כן בענין זה ובשאר האות, תעשה, ואין לומר שאם ישב בשמש חם לו לא יאמרו לו שב בצל, או אם ישב בצל והיה לו רק לא יאמרו לו שב בשמש, אלא יש ללמוד כמו שבמלאכה לא מחלקים כן לא נחלק בענינו, ובברייתא אעלה כתוב שאלו יזמר שישב בחמה או בצנינה שלומדים שכמו מלאכה היא דבר שתייבים עליה במקום אחר כך עינוי הוא כבד שכבר יש איסור במקום אחר והיינו פיגול ונותח, גם לכאורה יש בהם כרת, וטבל שיש בו רק מיתה מרבים מהם שכתוב תענו ועניתם, ומרבים גם נבילה שהיא בלאו, ואין חילוק שיהיו בו מצוה לאכול, או חרומה שיש בה מצוה מרבים, ואף קדיש יש איסור להותיר מהם, ואם יש פירכא, יש ללמוד מהפסוק והאבדת את הנפש והיא שמדובר כאן על עינוי שהוא אבדת הנפש דהיינו אכילה ושתיא, והפירכא היא שתענו ועניתם נאמר בפרשת ערוה, ולכן צריך ללמוד מהאבדת שזה עינוי שיש בו אבדת נפש, ונאלץ ר' ישמעאל לומר שבוועה כאן עינוי ובמנן כתוב ויענין וירעיבך שגם כיו"כ מדובר על עינוי ורעבון, ואין ללמוד מאם תענה את נבוחי שכתוב אצל לבן, שעדיף ללמוד עינוי של רבים משל רבים ולא מעינוי של יחיד, אך יש ללמוד לכאורה מהעינוי של מצרים שכתוב ויענינו ונאמר שזה פרשות מדרגארך, אלא עדיף ללמוד עינוי ביד שמיים מעינוי ביד שמיים.

נחלקו רב אמי ורב אסי בפסוק המאכילך מן במדבר למען ענותך, ורב אסי אמר שיש מקור לכך פת בלם, או שאין להם הנאה באוכל שאינם רואים אותה, ורב יוסף אמר שיש בזה מקור לכך שעוונות אוחלים אונם שבעים, ואמר אביי שלכן עדיף לאכול סעודה דוקא ביום, ור' זירא אומר שלומדים את זה מהפסוק טוב מראש עיניים מהלך נפש, ור"ל למד מפסוק זה שאדם נדה ממראה עיניו ואזהרה יותר מהמשנה עצמו.

נהן עה נחלקו רב אמי ורב אסי בפסוק יין יתן ככוס עינוי יתהלך במישרים, אם הביארו הוא שהשוותו יין כל העריות הם לפניו כמישור, או שכל העולם דומה לו כמישור, וכן נחלקו בפסוק דגנה בלב אש ישיהנה אם הכוונה יסיה את הדגנה, לאחרים, או שיהיה אותה מדעתו, וכן נחלקו בפסוק ונחש עפר לחמו אם הכוונה היא שבכל המענדנים טועם טעם עפר, או שדעתו מתישבת עליו רק אחר שאוכל עפר.

ר' יוסי אומר שמדת הקבלה אינה כמדת אדם שאם הקניטו אותו יורד לחיי המקניט, אך הקב"ה אף שהנחש חטא וקבלו מזונו מצוי עמו בכל מקום, וכן כנען שקללוהו בעבדות אינו צריך לדאוג לפרנסתו אלא אוכל משל אדונו, וכשקלל ה' האשה כולם רצים אחריה ויבטל את האדמה כולם מתפרנסים ממנה.

נחלקו רב ושמואל בפסוק וזכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, אם הכוונה דגים כפשוטו שכתוב נאכל או עריות שכתוב חנם, ומה שכתוב נאכל זה לשון יפה על עריות שכתוב אכלה ומתחת פיה, ואם הכוונה דגים הם שאמרו חנם שהיו מביאים מההפקה, כמו שכתוב שפרושי ישראל שואבים מים היה הקב"ה מן מזה להם דגים קטנים כבדיהם, ולדעה חזק לא היו פרושים במצרים בעריות שכתוב גן נעול אחותי כלה, ולדעה השנייה נאמר מעין חתום כלפי האסורות להם, ולדעה הזו מובן מדוע בכך למשפחתם דהיינו על עסקי משפחתם שנאסרו להם, ולדעה שכתב על דגים יש לומר שגם בכך על העריות.

נחלקו ר' אמי ור' אסי בפסוק וזכרנו את הקיטואים אם טעמו את טעם כל המינים אך לא את מה' מינים הללו, או שגם טעמם של מינים אלו טעמו אך ללא ממשם ושאר מינים טעמו גם מה' מינים.

ר' אמי למד הפסוק כזרע גד שהיה עגול כגיד ולכן כמרגלית, ובברייתא נאמר שהוא כזרע פשתן בבבולוניה, ולדעת אחרים נקרא גד שהוא מושך הלב כהגדה, ויש ברייתא שהוא מגיד לישראל על ידו אם היה את ר' ראשון או ר' ד' לאחרון, ולכן, שהיה מליבין עונותיהם של ישראל, ור' יוסף מבאר שכמו שנביא אומר לישראל מה שבתורה ובסדקים כך המן מגילה, שאם באו למשה לדין אחד אומר עבדי גנבת והשני אומר מכרתו לי, אומר להם שחזו למשפט בבוקר, ואם נמצא העומר של בית רבא ושאר א"כ השני גנבו, ואם בעלי השני א"כ העבד נמכר לו, וכן א"כ באו למשה אל שאלו, הבעל אומר שהיה סרחה נאמר עליו והיא אומרת שהוא סרח עליו, ומשה אומר חכו למשפט בבוקר ואם נמצא העומר שלה בבית בעלה א"כ היא סרחה

עליו ואסעומר בבית אביה א"כ הוא טרה עליה

כתוב וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו וכתוב ויצא העם ולקטו וכתוב שטו העם, לצדיקים ירד על פתח ביתם, ולבינונים בתוך, והרשעים יצאו מהמחנה ללקטו, כתוב בפסוק חלם, וכתוב עונות, וכתוב וטחון , לצדיקים לחם לבינונים עונות והרשעים היו צריכים לטחון מהפסוק או דכו במדוכה דרש רב או רב אחא בר חנינא שירד לישראל עם המן תכשיטי נשים, שנינונים במדוכה, והמפסוק או בשלו פרוש דרש רב חמא שירד להם עם המן תבלין לחבל הקדירה, והמפסוק והם הביאנו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר ירד ר' יוחנן שירד להם עם המן אבנים טובות ומרגליות, ומה שכתוב והנשיאים הביאו, את אבני השהם למד תנא אחד שמדובר על נשיאים ממש וכמו שכתוב נשיאים ורוח וגשם אין

ר' אבהו דרש הפסוק והיה טעמו כטעם לשד השמן, שנמשל לשד שהתינוק מוצא בו טעם כל זמן שיונק כך ישראל טעמו במן כמה טעמים, או שדורשים, שכמו ששד מתחפר לכמה גוונים כך המן משתנה לכמה טעמים.

ויאמר משה בחת ה' לכם בשר לאכול ולחם בבוקר לשבוע אמר ר' יהושע בן קרחה שאת הבשר שבקשו שלא כהוגן קיבלו בערב שלא כהוגן שאין זמן להכינו **עמוד ב** והמן שבקשו כהוגן הגיע להם בבוקר, ולמדו מכאן דרך ארץ שראובל בשר בלילה, ואף שאבי אמר שיאכל סעודה רק ביום, אך יכול בלילה להאיר כמו יום, ורב אחא בר יעקב אמר שבתחילה היו ישראל כתרנגולים המקנידים באשפה כל הזמן עד מיושם קצב להם זמן סעודה,

כתוב הבשר עדונו בין שנייהם, וכתוב בפסוק את עד חדש ימים שהבינונים מתו מיד והרשעים מתו בצער חדש ימים, ור"ל דרש הפסוק וישטחו וישטחו שקוראים וישטחו, שהתחייבו שחיטה למקום, ובשם ר' יהושע בן קרחה דרשו שירד להם עם המן דבר שישטחו, ורבי אמר שכבר לומדים את זה מהפסוק וימטר עליהם כעפר שאר וכחול עוף כנף ורבי דרש הפסוק ויבחת כאשר צויתך ממשה כבר נצטוה על רוב סימן אחד בעוף ורוב שנים בבהמה, והפסוק שטחו היינו שהיה שטוח לפניהם.

המן נקרא להם שמן דרש, ואמר ר' יוסי בר חנינא שלענדים היה להם ולוקנים שמן ולתינוקות דבש, כתוב בפסוק שליו וקוראים שליו, ואמר ר' חנינא שהצדיקים אכלוהו בשלהו, ולרשעים היה סכליום היינו קציים.

רב חנן בר רבא אמר שהיו ד' מיני שליו, שיכלי קבלי פסיונו ושליו, והמעולה בהם הוא שכלי והגדול הוא שליו, והוא קטן כציפור וככ"ז כשצלוהו בתנור תפח והתמלא התנור והניחווה לו י"א לחמים ובכ"ז האכלונה לא נאכלת מלבד אכילת האסור, ורבי יהודה היה מוצא בין החתיות ולרב חסדא נמצא בבית העצים, ואריסו של רבא הביא לו מהם וכשלא הביא לו יום אחד אמר רבא לעצמו מה קרה, ועלה לגג ושמע תינוק שאומר שמעתי ותרגו בטני, אמר רבא א"כ נפטר רב חסדא ואכלת בכותב הרב שלי.

כתוב בפסוק ותעל שכבת הטל ובפסוק אחר כתוב וברדת הטל, ואמר ר' יוסי בר חנינא שהיה טל מלמעלה וטל מלמטה והמן הוא כמונה בקופסא, דק מחוספס ביאר ר"ל שנימוח על פיסת הדי, ור' יוחנן דרש שהוא נבלע ברמ"ח אברים בגמטריא מחוספס, ור"ל בר יצחק אומר שכתוב מחוספס לל'א

ר"ע דרש הפסוק לחם אבירים אכל איש שמלאכי השרת אכילים אותו וכשאמר את זה לר' ישמעאל אמר של טעות שמלאכי השרת אינם אכילים לחם, וגם משה אמר לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי, ואבירים הכוונה שנבלע ברמ"ח אברים, ומה שכתוב ויתן המן לך על אונן נאמר על מה שנתן מסחרי האומות ור"א בן פראט אומר שבם מה שנתן המן מפיגם, ונאמר ויתן תהיה לך אנו שסרדה שהיה אמר שאמרתי שהיו כמלאכי השרת ועכשיו שחטאנו לכו ג' פראות שכתוב שהמחנה היה מבית הישימות עד אבל השיטים ורבה בר בר חנה אמר שראה את המן הקוה הזה והוא ג' פראות, וכשפנו פגורו ר' לאחריהם,

מה שכתוב ועתה נפשינו יבשה אין כל שאמרו לעצמם שהמן יתפח במעי שיהי אין לוד אשה שמכניס ואינו מוציא, כשאמרו לפני ר' ישמעאל את דברי ר"ע הוא דרש שלומדים מאבירים שפנבלעים ברמ"ח אברים ויתן תהיה לך זה ממה שהגיע אליהם מדינת הים,

דף ע"ו יש מפרשים שהפסוק אכל איש נאמר על יהושע שירד לו מן כנגד כל ישראל שכתוב על יהושע קח לו את יהושע עמי אשר רבו בו, ואין לומר שזה ההלך על משה שכתוב עליו והאיש משה, ולומדים מידע מי איש, ולא מוהאיש,

שאלו תלמידי רשב"י מדוע לא ירד מן פעם בשנה לכל השנה, אמר להם רשב"י שזה משל למלך שיש לו בן שאם חסדו לו מיון פעם בשנה הוא מקביל פניו רק פעם בשנה ואם מכין לו מיון כל יום הוא מקביל פניו כל יום, וכן בישראל מי שיש לו ד' או ה' בנים דאג שמא לא ירד מן למחור וימותו בניו ונמצא שכולם כוונו לבם לשמים, וכן נוספת שיאכלהו חם, או שלא יהיה לחם משא בדיו.

כשישבו ר' טרפון ור' ישמעאל ושאר זקנים ועסקו בפרשת המן, אמר ר' אלעזר המודעי שירד המן לישראל בגובה ה' אמה, ואמר לו ר' טרפון על עמתי אתה מגנב דברים המביא עלי אמר לו שאני דורש את הפסוק חמש עשרה אמה מלמעלה גבור המים ויכוסו ההרים, וכי היו המים ט"ו בעמק וט"ו בהר א"כ המים היו כחומה, ועוד שכן התיבה לא יכלה לטוב, אלא שנבקעו מעונות התהום עד שהגיעו המים לט"ו אמה על גובה ההרים, והרי מדת טובה מרובה ממדת פורענות וגם כתוב וארבות השמים נפתחו ובמדה טובה של המן כתוב ורלתי שפתח וימטר עליהם מן האכול, ובדלת יש ד' ארבות א"כ בב' דלתות יש ה' ארבות ובב' ארבות ירד ט"ו אמה, א"כ ירד המן בגובה ה' אמה, ואיסי בן יהודה המן היה בגובה עוב שאדוהו לו מלכי מזרח ומערב, שכתוב תערוך לפני שולחן נגד צוור. בהמשך הפסוק כתוב כוסי רייה דרש אביי שכוסו של דוד בעוה"ב מיוזק רמ"א לוגים בגימטריא ויה, אך יש לדחות את דברי ר' א"ה המודעי שהמבול ירד מ' יוזק ורמז דן פתח אחת, והמבול היה לכל העולם, והמן רק לישראל, אלא יש לומר שר"א למד בגזירה שוה פתחה פתחה.

יוה"כ אסור בה' ענינים אמר רב חסדא שזה כנגד ה' עניניים שכתוב בתורה ובעשור , אך בעשור שבת שבתן ושבת שבתן והיתה לכם, ואף שהמשנה מונה ה' בדריש יש לומר ששתייה בכלל אכילה, ור"ל למד את זה מהפסוק ואכלת לפני ה' אלויןך מעשר ודגנך תיתרושן ושתיהך ותיתרושן הוא יין, וכתוב ואכלת, אך יתכן לומר שאוכל יין בתוך מאכל אנגרוון, כמו שאמר רבה בר שמואל שאנגרוון הוא מי בישראל התרד ואכסגוריו הוא מי בישראל כל הירוקות, ורב אחא בר יעקב מבאר שלומדים מהפסוק ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן ובכין ובשכר, ושכר הוא שתיה וכתוב ואכלת, ואין לומר שזה במאכל, שמשמע דבר שמשכר, ואין לומר שזה

דבילה קעילית שמשכרת כמו שכתוב שאם אכל דבילה קעילית או שתה רבש וחלב ונכנס למקדש חייב **עמוד ב** אלא יש ללמוד שיכר מגזיר ששם זה יין, ולכאורה יש לדחות שתירוש הוא דבר מתיקה שכתוב שהנודד מתירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר ביין, אך מצד שני יש פסוק מפורש תירוש ינובב בחולות וזה ורואי יין, ויש לדחות שהכוונה בפסוק שדבר הבא מהתירוש גורם לנזבב בחולות, וכן שזה ויתרושן יקבן יפרושו יש לכאורה הבא מהתירוש יתרבה ביקבים, אך ישנו פסוק מפורש ונתן ויין ותירוש יקח לב, וצריך לומר שרואי תירוש הוא יין ולענין נדרים אינו יין שהולכים אחר לשון בני אדם, והוא יקראו יין שמביא לילה לעולם ויקראו תירוש שהמתנה בו נעשה רש, בר כהנא שאל שכתוב תירש וקוראים תירוש יש לומר שאם זכה נעשה ראש ואם לא נעשה רש, וכמו שרבא שאל שכתוב יין ישמה בשין מינית, וקוראים שמתן בשין שמאלית, ויש לומר שאם זכה היין משמח ואם לא מביא לו שמחה, ולכן אמר רבא והרשעים החתימהו.

רחיצה וסיכה נקראים עינוי שכתוב לחם חמודות לא אכלתי ובשר ויין לא בא אל פי וסוך לא סכתי, ורב יהודה בר שילת ביאר לחם חמודות, שאפילו לחם מחטיים יקוהו לא בא לפני ומניעה מסיכה נחשב עינוי שכתוב ויאמר אלי את תירא דינאי כי מן היום אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלויןך נשמעו דבריך ואני באתי בדבריך.

ורחיצה לומדים מהפסוק ותבא ממים בקרבך וכשמן בעצמותי, ואין לומר שזה בשתייה כי זה כמו שמן שזר ובחזק, ואמנם התנא לומד הפוך שסיכה היא כשתייה ביה"כ אף אין זה ראה אלא רק זכר לדבר שכתוב ותבא ממים בקרבך וכשמן בעצמותי, ורב אמי אומר שלומדים רחיצה והאפי עצמו וסוך לא סכתי,

מה שכתוב ונחב בדבריך יש לבאר מהפסוק ושבעים איש מוקני ישראל ויאניוהו בן שפן עומד בתוכם עומדים לפניהם ואיש מקטרוהו בידו ועתר ענן הקטורת עולה וישלח הבנית די ויקחני בציצת רואים ותשא אותי רוח בן הארץ והשמים ובתאנותי יושלימה מברואת אלוקים